

tūc plātas eē pductas in pprā nā: s; tūc terre datā esse virtutē germinatiuā ad pducēdū plantas ope propaga-
tionis: alys āt vī: q; tūc ēt plāte pducte sunt: vtroq; autē
mō ueniēter pductio plātarū ad op^o distinctionis perti-
net: q; ad eaz pullulatiōem sufficit virt^o celestis loco pa-
tris. z vīus terre loco matris vt pbs dicit. Et sic principia
cōia actiua que ad op^o distinctionis ptiēt: sufficiunt ad
gnatiōez plātarū: nō āt ad pductionē aīaliū: ad quā req-
riē virt^o formatiua in semie exīis: vī q; qlibet res ptiēt
ad ornatū illi^o loci in quo mouet: z nō in quo gescit. Plā-
te āt radicē infixe terre adherēt: z iō ad ornatū ei^o non
ptiēt: s; cū ipā cōputāt: sicut dicit Aug. sup. Genesim. ii.
Ad 7^m dōm: q; plāte nociue sūt cū aīis pducte sūt:
nō tñ hōi āt ptiēt nociue fuissent oīa, puidētia ipm pre-
gente: s; post ptiēt in nocumētū hōis eē ceperūt. vnde si
gnāter dī germinabit tibi. Ad octauū dōm: q; gnatio
mineraliū ē occulta in viscerib^o terre: z iō non oportuit
de his pplo facere mētiōem: s; de his solū q; māifesta sūt.
C. P. mineralia nō ptiēt aliquē gradū dignitatis in
entib^o supra elemēta cū vita careāt: pp qd non oportuit
de his specialr fieri mētiōē. C. Expositio textus.

Mod de aquis
factum esse credi
telligēdū est quantū ad proprietatem perspi-
cuitatis: z nō q̄tum ad nām corpis elemēta-
ris: s; hoc ēt credi pōt: q; ptra fidem non est.
Sed spūs scūs q̄uis rē. Notandū q; hic

auctores nostros nōiant eos qui libros canonicos edide-
runt. s. apostolos z pphetas: q; hec scribere nō curauerūt
s; ab aīis sanctis asseritur z pbs pbat celum eē spber-
ce figure: quod rōnib^o nālibus: z et mathematicis dīmō-
stratur. (Quē āt sūstet rē) De hoc ēt apd pbs ē duplex
opinio. Aristo. enī vult: tñ orbes moueri: z nō stellas bīe:
s; ptole. vult stellas bīe pprūm motū pter motū orb.
q̄uis aut vtroq; mōm^o localis celestib^o orbibus ascri-
batur. mot^o tñ variās aliqd in ei^o sūba ab eo excluditur.
ex cui^o ptiētōe firmamētū vocat. (Post h^o q̄ri solet rē)
p̄ter hāc rōnez mysticā que in lra tāgī: aliā lralē ma-
gister in hystoris assignat. quā ēt et Raby moyses tāgit.
q; i. in scda die mediū elemētū a supremo distinguebat:
z ita nō erat pscā distinctio mediū elemētū: nisi etiam ab
infimo distinguere: z sic p; opus scde diei in tertia die
cōsummatū ē: z iō bīdictio tertiē diei ad vtrūq; referē.

C. De opere quarte diei: quando facta sunt lu-
minaria. C. Dist. XV.

Sequitur. dixit de^o. Fiant lumina-
ria i firmamēto celi: z diuidāt diē
ac noctē. In pcedēti triduo dispo-
sita ē vniuersitatis h^o mūdi machi-
na z ptribus suis distributa. For-
mata enī luce p̄ia die que vniuersa illustraret
duo sequētes dies attributi sūt supreme z infi-
me pti mūdi: firmamēto. s. z aerī z terre z aq.
Mā scda die firmamētū desuper expansus ē.
Tertia vero aq; molib^o intra receptacula sua
collectis terra ē reuelata atq; aer serēat. Qua-
tuor igitur mundi elementa illis dieb^o suis lo-
cis distincta sūt z ordinata. Trib^o aut sequēti-
bus dieb^o ornata sunt illa quatuor elementa.
Quarto enī ornatū ē firmamētū sole z luna z
stellis. Quinta aer in volatilib^o z aq; i piscibus

ornata acceperūt. Sexta accepit terre iumē-
ta z reptilia z bestias: post q; oīa factus est hō
de terra z in terra: non tñ ad terrā: nec ppter
terram: sed ad celum z ppter celum.

C. An alia d ornatu celi agit sic p̄i^o factum est.

Quia g celi ceteris elemētis spē pstat
p̄iusq; alijs scēi ē. iō an alia ornatur
i q̄to die quo sūt sydera. Que iō fa-
cta sūt. vt per ea illustraret iserior ps
ne eēt hīratib^o tenebrosa. Infirmitatib^o hoīū
pulsū ē: vt circūeunte sole potirent hoīes dei
noctisq; vicissitudine pp dormiendi vigilādiq;
necessitatē: z ēt iō ne nox indecora remaneret:
s; luna ac syderib^o p̄solarēt hoīes: q; in nocte
opandi necessitas icūberet: z q; qdā aīalia sūt
q; lucē ferre nō ptiēt. Qd āt subdīf z sint i signa:
z tpa z dies z ānos: q̄uo accipiēdū sūt: queri so-
let. Ita enī dictū vī: q̄si quarto die cepissent tē-
pora: cū tñ p̄i^o tridū sine tpe non fuerit. Jōq;
tpa q; sūt p sydera nō spacia morarū: s; vicissi-
tudinē aeree q̄lītatis debem^o accipe: q; talia
morib^o sydez sūt sicut dies z āni quos vītra
te nouim^o. Sūt. n. i signa serenitatis z tēpesta-
tis: z in tpa: q; p ea distinguim^o quatuor tēpo-
ra anni. s. ver: estatē: autūmū: z h̄yemē. Vel sūt
in signa z tpa. i. in distinctiōe horarū tps: q; p̄i-
usq; fierēt ordo tēpoz nullis notabāt indicijs.
vel meridiana hora vel qualibet hora hec quar-
ta die sacra sunt.

C. De opere quate diei qñ creauit deus ex aquis
volatilia z natatilia.

Dixit ēt deus. Producat aque repti-
le aīe vinētis: z volatile sup terrā z c.
Opus quate diei est formatio pisciū
z aīū: quib^o duo elemēta ornant: z
de eadē mā. i. de aquis pisces z anes creauit.
Natatilia leuans i aera: z natatilia remittens
gurgiti.

C. De opere sexte diei quādo creata sunt aīalia
z reptilia terre.

Sequitur. dixit de^o. Producat terra
aiam viuētē: iumētā z reptilia z be-
stias terre fm species suas z c. Sexte
diei op^o describitur cuz terra suis ani-
malibus ornari dicitur.

C. Atz post peccatū venenosa aīalia noxia scā
fuerint an propter peccatum nocere ceperint
p̄ius facta innoxia.

Quari solet de venenosis aīalib^o z p-
niciosis: vtz post peccatum hoīs ad
vīdictā creata sint: an poti^o creata i-
noxia p̄tōrib^o nocere ceperit. Sāc

dici pōt q̄ creata nihil hōi nocuisset si n̄ peccasset. Punitōz nāq; vicioz ⁊ terrēdoz: vñ p̄ bāde ⁊ p̄ficiēde h̄utis cā nocere ceperūt. Fu erūt ⁊ creata innoxia: s; p̄ p̄ctm̄ sc̄a sunt noxia.

Utrum minuta aialia tunc creata fuerint.

De quibusdā et minutis aiantib⁹ q̄stio ē vñ i primis p̄ditionib⁹ creata sint: an ex reb⁹ cōruptis postea orta sint. Ple raq; n. de hūidoz corporū vicij⁹ vel exaltationib⁹: siue d̄ cadauerib⁹ gignūt. Que dā ē d̄ corruptiōe lignoz ⁊ herbar⁹ ⁊ fructuū: ⁊ de⁹ actor oīz ē. Pōt at̄ dici q̄ ea q̄ d̄ corpi b⁹ aialū marie mortuoz nascūt cū aialib⁹ crea ta nō fuerit nisi potētialr ⁊ mālir. Ea x̄o q̄ ex tra vñ ags nascūt vel ex herbis que terra gerini nāte orta sūt: tūc creata fuisse n̄ icōgrue dici p̄t.

Quare post omnia factus est homo.

Amb⁹ at̄ creatis atq; dispositis no uissime sc̄us ē hōtāq; dñs ⁊ possessor q ⁊ oib⁹ p̄ferēdus erat. Vñ seq̄. Aī dit de⁹ q̄ eēt bonū ⁊ ait. Faciam⁹ ho minē ⁊ c̄. S; aīq; de hoīs creatiōe tractem⁹: qd̄ supra breuiter tetigim⁹: plen⁹ x̄santes: cla ri⁹ faciam⁹. In hac. n. rez̄ distinctione catholici tractatores diffēre: vt supra dixim⁹: inueniū tur. Alijs dicētib⁹ res creatas atq; distinctas s; spēs suas p̄terualla. vi. diez. Quoz̄ snic. quia lra genesis magis iseruire vñ atq; catholica ec clesia magis approbat. iō hacten⁹ studiose do cuim⁹ q̄no ex illa cōi mā p̄i⁹ iformiter sc̄a: po stea rez̄ corporaliū gñā p̄ sex diez volumia disti ctim̄ sint formata. Alijs at̄ vñ q̄ nō p̄ internalla tpoz̄ sc̄a sunt: s; sil ita formata ad eē prodierit. Qd̄ Aug. sup̄ genesiz plurib⁹ modis n̄it̄ oñ dere. dicēs elemēta q̄ruoz̄ ita formata: sic mō apparēt ab initio exiisse: ⁊ celū syderib⁹ orna tū fuisse. Quedā x̄o nō formalr s; mālir tunc sc̄a fuisse: q̄ p̄ p̄ r̄pus accessū formalr distincta sūt: vt herbe: arbores: ⁊ forte aialia. Qia ergo in ip̄o r̄pis initio sc̄a eē dicūt. s; qdā formalr ⁊ s; spēs q̄s b̄re cernim⁹: vt maiores mūdi pres: qdā x̄o mālir m̄i: s; vt dicūt: Moyses loquēs rudi ⁊ carnali pp̄lo locutiōis modū tēperauit de deo loquēs: a fili hoīs q̄ p̄ moras tempoz̄ opa sua p̄ficir: cū ip̄e oīa opa sua fecerit. Vnde Aug. Ioc; inq; moyses diuim̄ refert deū illa opa fecisse: qā nō potuit sil ab hoīe dici. quod deo sil potuit fieri. Itē potuit diuidere scriptu ra loquēdi t̄pib⁹: qd̄ de⁹ opandi t̄pib⁹ n̄ diuisit. Illi q̄ his auctoritatib⁹ ⁊ alijs huiusmōi inbe rētes dicūt q̄ruoz̄ elemēta atq; celi luminaria: ita formata n̄l eē ⁊ hūisse illos sex dies: quos

scriptura memorat sex rez̄ gñā. xij. distinctio nes appellāt: q̄ sil facte sunt: partiz formaliter partim causaliter.

Quō itelligēdū ē deū regnisse ab oī ope suo

Az d̄ septio die rege aliqd̄ nos eloq opz. Scriptū ē q̄ p̄pleuit de⁹ die se prio op⁹ suū ⁊ reguit die septio ab vniuerso ope qd̄ patrarat. Reguit se d̄ de⁹ septio die nō q̄si opando lassus: s; ab vniuerso ope reguit: q̄ nouā creaturā facere cessauit. Regescere. n. cessare d̄. Vñ i apocali p̄si. Nō hēbāt regē dicētia. Sc̄us: sc̄us: sanct⁹ .i. dicere nō cessabant. Reguisse igit̄ deus d̄ q̄ cessauit a faciēdis gñibus creature: q̄ vltra noua nō p̄didit. Vsq̄e nūc tñ vt veritas i euā gelio ait. Q̄ p̄f p̄ cū filio. .i. am̄istrationem eoz̄ dē genēz q̄ tūc instituta sūt. Creatoris enī x̄r⁹ cā subsistēdi ē oī creature. Qd̄ ḡ d̄ p̄ me tis vsq; mō opaf: ⁊ ego op̄or: illud vniuerse creature cōtinuā adm̄strationē oñdit. Die ḡ septio reguit: vt nouā creaturā nō faceret vl teri⁹: c⁹ mā vñ silirudo nō p̄cesserit: s; vsq; nūc opaf. vt qd̄ p̄didit p̄icē ⁊ gubernare n̄ cesser. Quāl̄ accipiēdū sit q̄ deus d̄ p̄plese opus suū septio die cū tūc reguit ab oī opere suo.

Ed querit q̄no septio die dicat de⁹ p̄pleuisse opus suū cū ab oī ope illo die reguerit: nec aliqd̄ gen⁹ nouum rez̄ fecerit. Alia trāslatio h; .i. Cōfīa uir de⁹ die septio opa sua: q̄ nihil q̄onis affert: qā māifesta sūt q̄ i eo sc̄a sunt ⁊ eo die oīz cō sūmatio p̄sc̄a ē: sicut scriptura oñdit. cum ait. Vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat: ⁊ erāt valde bona. Qia qd̄ nāliter bona erāt: nihilq; in sui nā vi cū habētia. Et sunt bona q̄ p̄didit de⁹ ēt singla sil x̄o vniuersa valde bona: q̄ ex oib⁹ cōsistit vniuersitas am̄abilis pulchritudo i q̄t̄ illud qd̄ malū d̄ b̄n ordinatū ⁊ loco suo positū emi nēt⁹ p̄mēdat bona vt magis placeant ⁊ lauda biliora sint dū p̄panē mal. Sexta ḡ die sc̄a est oīum op̄ez̄ p̄sumatio. Iō p̄missa oriē q̄stio. .i. q̄no dicat de⁹ die septio op⁹ suū cōplese: qd̄ be braica x̄itas h; : i quo tñ nihil nouū creasse d̄. nisi forte dicat die septio cōplese op⁹ suū: qā ip̄z̄ b̄ndixit ⁊ sc̄ificauit: sic sub̄icit scriptura. B̄ndixit die septio ⁊ sc̄ificauit illuz̄. Q̄ p̄. n. ē benedictio ⁊ sanctificatio: sicut Salomon ali qd̄ operis fecit cū templū dedicauit.

Que sit sc̄ificatio ⁊ benedictio septimi diei.

Vñ at̄ die sc̄ificasse ⁊ b̄ndixisse legir: q̄ mystica p̄ ceteris b̄ndictōe ⁊ sc̄ifica tiōe cū dōauit. Vñ i lege d̄. Ademē

to scificare die sabbati. Et ideo e q numerado dies vsq ad septimu pcedim: et dicim sepre ee dies quoz repetitioe oe tps agir: no qn ali sit ab illis dies octau et non: et sic de ceteris: sz qz i sex dieb rex gna distincta sut. Et i septi mo l3 no fuerit nouu gen rex institutu: m fuit i eo qd qda non status scificatiois opez: et reg etiois opificis. Idet et sic expoi illd. Copleuit die septio op suu. i. ppletu et cossuatu vidit.

Diuisio textus.

Post opus creatiois et distinctiois. h incipit magister pseg op ornatu. Et diuidit in pres duas. In pria de terminat de opib triu vltimoz diez qui ad ornatu deputat. In 2a determinat de gete septime diei: in qua toti opis sumatio ondit. ibi (Ja de septe diei re que re). Pria in duas. In pria pseg op ornatu fm sentia aliqz sanctor. In 2a pseg sniam Augn. de opib sex diez. ibi. (Sed anq de hois creatioe re) Pria i tres fm tres dies qb op ornatu pficiit. In pma. n. determinat de ope qre diei. In 2a de ope gnte. ibi (Dixit deus: pdu cat aq. re). In 3a de ope septe diei. ibi (Seg dixit de: pdu cat terra re). Circa pma duo facit. Primo distin guit opa ornat abinuice et ab opib distinctiois. 2o pseg spaliter op qre diei. ibi (Qz g celu re). 3o mouet quada dubitatioem et soluit ibi. (Qd at subdit et sit in signa re) (Seg dixit de: re). Dic describit op septe diei. Et cir ca h tria facit. Primo ponit op qd sexto die scin e. Secdo mouet circa h duas qones: vnam de aialib nocius. ibi. (Queri solet d venenosus re). Alia de aialib ex putrefa ctione gnatis. ibi (De gbusda et minutis re) 3o assignat rones ordinis ei: qd vltimo scin e ad opa pcedentia. ibi. (Qb at creatis re). (ia de septe diei rege re). Dic ma gister pseg ea q ad septimu die ptinet. Et circa hoc tria facit. Primo ondit quo itelligat auctoris reges. 2o quo in telligat opis sumatio. ibi. (Sed qrit quo septa die re) 3o ondit quo itelligat ipi diei scificatio. ibi (Illum aut diem sanctificasse re).

Questio I.

Hec tria querunt. Prius de pductioe stel laru q ad qrtu die ptinet. 2o de pductioe aialiu q ptinet ad gntu et sextum. 3o de gete opificis que pertinet ad septimuz. Circa pma qrtu tria. Prius de ipa pductioe stellarum. 2o de effectu earum in inferiora corpora. 3o de effectu ear in ea que sunt ex libero arbitrio.

Utz pductio stellaru puenieter describatur.

Ad primum sic pcedit. vñ q stellaru pductio incopeteter de scribat. Ea. n. q sunt priora fm nam p pri ab or dinatissimo auctore pdiere: sed sol et alie stelle nalliter pcedut iferiora corpora: sicut moues pre cedit motu et agēs passu: g icouenieter describit pductio solis et aliaz stellaru p distinctioem inferioru elemētoz. P. fm p h m i scdo celi et mudi. Stelle sut pres orbiz imobiles i orbib pmanētes p eoz motu delate. Sz plā te dñr ad ornatu nō ptinere: qz terre affixe sut: g vides q nec et stelle. P. sicut pbāt astrologi multe stelle sunt maiores luna. Sz cū dñr ee duo magna lumina discreti ue itelligit excedēs magnitudo. g vñ q incouenieter hec de luna dicat. P. lumina vñ dici qd e vas luminis: sz illud corp dñr vas lumis qd a se lumē bz: qd lune nō ppe tit: quā a sole illuminari eclipsis lune et augmētatio et di minutio ondit. g vñ incouenieter luna luminare dici.

P. vñ qd luminare tpi illi pcesse vñ i quo appare at: sz luna qñq et in die appet: g nō d3 dici solū nocti pre esse. P. nobili nūq e pp vili: se: sz nō nisi absurde di ci pōt minuta aialia: q lucē solis ferre nō pñt: luna et syde rib digniora esse: g vñ incouenieter in lra dici iō facta ee lunā et sydera: vt lucerēt ppter talia aialia.

Respōdeo dñm. q sicut supra dñm ē pter pncipia et cōia actiua in tota nā exigunt deter minate virtutes mouētes ad determinatas spēs: et h vir tutes p op ornat reb indite sunt. Sicut at actio vtutuz inferioru cōiter agentiu reducūt in virtutē celestē actiua vñ ita et virtutes que sunt in inferiorib mouentes ad determinatas spēs reducūt in aliqz virtutes celestes dterminatas: et h virtutes determinate cōsistunt preci pue in stellis que sz diuerfos aspect et iunctōes impmūt ad determinatas spēs: vt dicit mētator in vñdicio meta phyce. vñ virtutes inferiores sunt sicut in lra virtutum superioru: vt dicit mētator in 8o phycoz: et ideo vt ordo ornat distinctiois ordini rñderet. primo ponitur ornat supmi elemēti fm pductionē luminarum in qb deter minate virtutes cōsistunt: scdo ornatu medy elemēti p formatioem pisciu et auu. tertio ornatu infimi ele mēti in pductione aialium terrestrium.

Ad primum dñm. q hoc qd dñr. Siant lumina ria in firmamēto celi: nō intelligit q h corpa luminaria fm ee suum specificum ex pñcia centi mā facta sint: sed eoz suba pus existente: tunc prio virtutes determinate eis collate sunt: ex quo vltimuz cō plemētum sui acquirere. De aut determinate virtutes corpoz celestium non respondēt cōibus virtutibus que sunt in elemētis: sed ppris que sunt in determinatis re bus: vt sicut lucis pductio elemētoz distinctionem pces ferat: ita luminarium institutio pcederet naturaliu spe cierum diuersitatem. Ad scdm dicēduz: q ad pducti onē plantarum sufficiunt cōmunes virtutes elemētoz que ex diuersa cōmixtione elemētoz diuersimode spe ciem fortiūtur: qd in animalibus pfectis accidere nō po test: quia quidam philosophi hoc posuerint: et hec ē cau sa quare plante ad opus distinctionis ptinent. Unde nō opz q stelle ptineant ad opus distinctionis: in quib sunt virtutes mouentes ad determinatas species. Vel potest dici: q stelle: et si non mouētur in celo p se mouentur ta men cum orbibus suis. plante vero nec p se: nec cum alio mouētur. Ad tertium dicēduz: q sol dicitur magnus luminare: et ppter quantitātē: et ppter virtutem. Luna vero dicitur magnum: non tam ppter quatitātē veram qz ppter quantitātē apparētem et ppter excessum clari tatis respectu aliarum stellarum ex propinquitate ei ad nos: et ppter euidētiā effcūs quē habet in rebus humi dis. Ad quartū dicēduz: q sicut pbi pbant: et etiam Dionysius asserit in quarto caplo de diuinis nominibus a sole illuminantur oia corpora et superiora et inferiora: et non tantū luna: nec tamen hoc impedit quin alia corpo ra luminaria dicātur: quia cum lumen solis vt Dionysius dicit recipiatur diuersimode in diuersis corpibus scdm eozum proportionem quedam corpora recipiunt lumen predictum. vt lucentia et radios emittentia: sicut luna et stelle: et talia possunt luminaria et vasa luminis dici. qdaz autē recipiunt non vt radios ex se emittentia. et hoc du pliciter: vel in profundo vt aer: vel in superficie vt corpo ra opaca: quozum neutrum luminare dici potest. Ad gntū dñm: q quia luna in die appareat: non tamē lumē ei in die dñat pp pñtiam maioris luminis: et iō dñ nocti pcesse nō diei. Ad sextum dñm: q aliquid potest esse ppter aliud duplraut quia ordinatur ad ipm sicut ad fi

nē ppiū & pncipalē: & sic incōueniēs ē dicere qd aliqd sit ppter yiliū se: vt luna & stelle ppter noctuas & vesperti-
liones: cū finis potior sit his que sunt ad finē. Alio modo
pōt dici aliqd eē pp aliud: cui ex ipso puenit aliqua vtili-
tas: eo mō quo posset rex dici pp rusticū: ex cui⁹ regimine
puenit ei pax: & per hūc modū ē intelligēdū qd in lra dici-
tur. oēs enī vtilitates que ex corpib⁹ celestib⁹ pueniunt
ī inferioribus sunt a deo puiſe qui corpa illa instituit.

¶ Utrum corpa celestia hēant aliquem effectum in cor-
poribus inferioribus.

II.

Secundum sic pcedit. vñ qd cor-
pora celestia nō ha-
beant aliqū effectū in inferioribus corporibus.
¶ Primo per hoc qd in lra dī: qd facta sūt hī cor-
pora vt sint in signa. Signū āt ptra cām diui-
ditur: ergo vñ qd nō sint cāe aliquorum que in inferiorib⁹
cōtingūt. ¶ Preterea Damascenus dicit. Nos autē dici-
mus qd ipsa. s. corpa celestia nō sūt causa gñatiōis eorum
que generāt neq; corruptiōis eorū que corrupiunt: s; gñā-
tiō & corruptiō ad corporalia pñēt. g vñ qd nec ī corporali-
b⁹ effectū habeant. ¶ S. necessitas effect⁹ procedit ex ne-
cessitate cāe: vt in qnto metaphice pñs dicit. S; motus
corporū celestiu & dispōnes eorū sunt de rebus necessarijs
& inuariabilibus: vt ēt dicit Dionys⁹ in epla ad Policar-
pum. Sic ergo ex corpib⁹ celestib⁹ cārentur alterationes
& mot⁹ corporū inferiorū oporteret qd in inferiorib⁹ oīa ex
necessitate contigerēt. Hoc āt apparet eē falsū: ergo rē.
¶ S. oē agens agit sibi sile: sed corpora supiora nō affici-
untur qualitatibus inferiorum corporum. s. calore & fri-
gore: vt pñs probat. ergo videtur qd nō possint eē cau-
sa motuum & alterationum ab his formas. ¶ Si dica-
tur qd causant calorem per motum & per naturam lucis.
¶ Contra vbi est eadem causa & idem effectus. Sed oīa
corpora celestia cōmuniter motus & lumen habēt. g oīa
haberent eundem effectum: qd ē contra oēs qui ponunt
causalitātē corporū celestiu super inferiora cū quedam
eorum dicantur effectiue calida vt sol: quedam vero fri-
gida: vt saturnus & luna. ¶ Preterea. cum mouens & mo-
tū oporteat esse simul & agens & passiuū: vt probatur ī se-
ptimo physicozū nō potest ab vno extremo proueni-
re actiō in alterum nisi per impressionem factam in me-
dio: sed inter stellas superiores & corpora inferiora sunt
medij orbes planetarum. cum ergo illi orbes nō recipi-
ant impressionē caloris & frigoris: nō videtur qd admi-
nus a superioribus stellis aliqua impressiō ī inferiora cor-
pora fiat: nec ēt ab aliquo planetaz: nisi forte a luna.

Sed contra est quod dicit Augustinus ī libro de
ciuitate dei. Non vsquequaq; absur-
de dici potest ad solas corporū differentias afflatus quos-
dam sydereos peruenire. Dionysius etiam dicit in quar-
to capitulo de diuinis nominibus de radio solari tractās
generationē visibilium corporū confert. et ad vitam ipaz
mouet & augeat & nutrit & perficit: hoc etiā ipse sensus ostē-
dit pēpue quātū ad effectū solis & lune

Respondeo dicendum: qd circa hanc qōnē fuit mul-
tiplex error. Quidam enim antig na-
turales nō intelligētes aliquam substantiam preter cor-
pora esse ea que sunt nobilissima in corporibus posuerūt
eē nobilissima in entibus. vnde etiam sciam naturalem
primaz scientiarū dicebant: vt in quarto metaphice dicit-
ur: & ppter hoc corpa celestia deos appellabāt credētes
etiam ea esse animata: quia ipsam aīam corpus esse dice-
bāt vt in pmo de anima pñs: & ideo sequebatur corpora ce-
lestia habere pñaz influentiam in inferiora corpora ex
se & nō ab alio: & hec fuit causa inducens ydolatriaz. S;

h positio ostenditur erronea nō tantū per scripturas sā-
ctas: sed etiā per rationes philosophorū qui substantias
intellectuales pñas esse pbauerunt quarū vnā ē pñā
oīum causam ostendunt. s. deū. Alia positio est quozum-
dam philosophorū qui quidam concedunt nobiscum
corpa celestia nō esse primas causas inferiorū: sed ipa
eē ab alio habere & virtutem agendi. dicunt tamen qd eē
corporū inferiorum procedit a deo mediantibus corpori-
bus celestibus. vnde et materiam elementorū Auicenna
dicit a substantia celi causari: & hoc vt ostendat omnia a
deo scdm ordinē processisse. s. animas mediantibus intel-
ligentijs & corpalia mediātibus spiritualibus & corrupti-
bilia mediantibus incorruptibilibus. S; hec positio er-
ronea est & contra fidem que ponit deum solum materie
& omnium rerum creatorem esse vt supra dictum est.

Aliorum positio est qd omnino nullum effectum in corpi-
bus habent. Sed hoc omnino est contra sensum & cōtra
sanctorū auctoritates. Et ideo aliter dicendum est qd
fm Auicennam duplex est agens. s. agens diuinum qd ē
dans esse & agens naturale quod est transmutans. Dico
ergo qd pñus modus actionis soli deo conuenit: sed secū-
dus modus etiam alijs conuenire potest: & per modum
istum dicendum est corpora celestia causare generationem
& corruptionem in inferioribus inquantū motus eorū ē
causa oīum inferiorū mutationū. Sed cūz omnis mo-
tus sit actus motoris & moti: opz qd in motu relinquatur
virtus motoris: & virtus mobilis. vnde ex ipso mobili qd
corpus ē habet virtutē mouēdi inferiora corpa ad dispo-
sitiones corpales. ex pte autē motoris qui est suba spūalis
quecūq; sit illa hz virtutē mouēdi ad formas subales pñ-
quas ē eē specificū qd diuinū eē dī: relinquitur autē vñus
spūalis sube in motu corporis celestis ad modū quo virtus
motoris relinquitur ī isto: & per hūc modū oēs forme nā-
les descēdūt a formis que sūt sine mā: vt Boet⁹ dicit in
libro de tri. & pñe. in xi. metaph. sicut forme artificiato-
rum ab artifice.

Ad primum g dōs: qd ptingit aliqñ idē eē signū
& cāz: cāz inquantū operat ad effectū
signū in qñtū sensibus repñtatū in cognitōez effectū dicit
Un p hoc qd dicūt signa nō excluditur eorū cālitās quā
tamē scriptura subtrahit ne ydolatrādī aliqua occasio da-
retur ad quā tūc tps hoīes pñi erāt. ¶ Ad scdm dicēdū
qd Damaf. intēdit negare a corpibus celestib⁹ illam cau-
salitatem que ydolatriam inducebat vt pñs ex pñctis.

¶ Ad 3^m dōm: qd impñsiō alicui⁹ agētis nō recipit in aliq
nisi p modū recipiētis: & qz nā inferior ē talis qd impediri pōt
deficere in miori pte. Id impñsiōes corporum celestium
nō recipiuntur ī corpib⁹ inferiorib⁹ fm necessitatem vt
semp: ita eueniat: s; vt ī pñb⁹: sicut expñse hī a pñb⁹ ī fine
de somno & vigilia. ¶ Ad 4^m dōm: qd filia sūt que ī eadē
forma cōicant: s; contingit qd illam formā nō vniformi-
ter participant quedam: quia quod est in vno deficiēt
in altero est eminentius: & hoc opz inueniri scdm Diony-
sium in omnibus causis essentialibus: & ideo ipse dicit qd
sol vniformiter pre accepit in se omnia ea que diuisim p
eius actionem in alijs causantur: & secūdum hoc dico qd
calor et frigus & hī inueniuntur in corporibus celestib⁹
nobiliori modo qd in elementis nō qd istis qualitatibus
afficiantur & denominentur: sed sunt in eis sicut in virtu-
te actiua: & talis similitudo sufficit ad actionem agentis
nō vniuoce. ¶ Ad quintum dicendum qd lux quantum
est de se semper est effectiua caloris etiam lux lune. Un-
de dicit philosophus in libro de animalibus. qd noctes
pleni luny sunt calidiores: sed preter naturam lucis que
communis est omnibus corporibus celestibus quelibet

stella habz virtutem determinatā consequēte suā specie: rōne cuius lux eius z motus bz vel infrigidare vel hume-
tare: sic de alijs: sicut etiā ppter motū cōmunē qui ē
motus diurnus quilibet orbis bz motus proprius. ¶ Ad
secū dīcēduz qz cuiuslibet agētis habētis situz actio pū
recipitur in medio qz in termino: nō tamē oportet qz reci-
piatur i vtroqz eodē modo: s3 scōz qz exigit dispositio vtri-
usqz sicut ponit exēpluz cōmē. in octauo physicoz de pi-
sce qui retētus in rethi stupefacit manū pter hoc qz stupe-
faciat rethe qz stupefactiois capax nō ē: tamē scōz aliqū
modū rethe alteratur ex virtute piscis: ita etiā oportet qz
virtutes superiorum stellarum prius recipiantur in me-
dijs orbibus qz in inferiora corpora: quāuis non eosdem
effectus vtrobiqz habeant.

¶ Utrū corpora superiora habeant causalitatē super mo-
tus liberi arbitri.

III.

Tertium sic pceditur. videt qz cor-
pora superiora habeant
causalitatē etiā super motus lib. arbi. Diony-
sius enim in q̄rto capitulo de diuinis nobis
de corporibus celestibus tractās ea inquit q̄
sunt in tēpore determināt z numerāt z ordināt z cōtinēt:
s3 opera que sūt ex lib. arb. sunt in tēpore. ergo determinā-
tur: z ordinātur virtute corporuz celestiu. ¶ P. omne qd
nō ē eodē modo se habēs: oportet reducere in causas sem-
p eodē modo se habēt: quia contingētia procedunt ex ne-
cessarijs z difformia ab yniformibus: sed actus ex lib. ar.
depēdentes maxie sunt variables. ergo oportet eos redu-
cere in motus celestes: sicut i causas yniformes. ¶ P. si-
cut se bz mouēs z mobile ad aliud mouēs z mobile: ita se
bz motus ad motuz: s3 motor corporis celestis ē nobilior
motore corporis hūani z potēs in ipsuz imprimere z simili-
ter corpus celeste in corpus hūanū. ergo z motus celestis
est aliquo modo causa operū hūanorum q̄ ex li. depēdent
ar. ¶ P. p̄cognitio aliquorū futurorum nō potest accipi
nisi ex illis in quibus illa futura sūt aliquo modo: sicut in
causis siue p se cognoscāt cause ille siue p aliquos effect-
qui dicūtur coruz signa z p consequēs aliorū effectuz: s3
p̄cognitiōes operū hūanorū ex libertate arb. depēdētū
accipiuntur ex motibus celestibus: sicut p3 ex astrologis
qui multa de his diuinādo p̄dicunt. ergo v̄ qz corpora ce-
lestia bēant cālitatē sup ea q̄ ex libertate ar. depēdēt.

Sed contra sicut dicit p̄bus in tertio de aia. agēs
oz ēē pstantius paciēte: s3 corpus ce-
leste ē multo inferius in ordine entiu qz aia rōnalis. ergo
nō pōt in ipsa agere. vt causet aliqū effectū eius. ¶ P. vt
pbat p̄bus in tertio ethicoz in nobis ē bonos vel malos
ēē: s3 boni vel mali efficiuntur p actus n̄os. ergo in nobis ē
qz nos actus n̄os faciam. ergo nō causant ex aliq̄ virtutē
ip̄essione virtutis celestis.

Respondeo dōz qz cū p̄pria rei opatio seq̄tur nāz
ip̄sius: illud tātū cā opatiōis ēē pōt
qd aliquo mō nāz in eē pducit: z iō cū act ex libertate ar.
pcedētes ex hoc qz volutari sūt z in p̄tate n̄a actus hūa-
ni p̄prie dicūtur: nō possūt in aliquā cām directe reduci q̄
ip̄sius aie cā nō sit: z iō scōz diuersas positiōes de cālitatē
rōnalis aie cōsecute sunt diuersē opiniōes de opibus hūa-
nis. ¶ Quidā. n. antiq p̄bi sensuz z itellz idē eē dixerūt in
t̄m qz sicut ex trāsmutatiōe corporis trāsmutat sensus: ita
ē mutaret itellz. vt d̄ Democrito p̄hs narrat z cū oēs vir-
tutes corpales ex corpe depēdētes reducāt in vtutes pri-
moz corporz: sicut in causis: seq̄bat qz corpa celestia dire-
cte cālitatē haberēt sup aias rōnalē z p̄ n̄is supra opatio-
nes eius: vñ ponebāt qz q̄lis vnusquisqz ē scōz dispositiōez
quā ex natiuitate sortiebat scōz ip̄essione supioz corporz

talīs finis videbat ei: z scōz hoc diuersificabant electiōes
hoiū: qbusdā hoc qbusdā aliud eligētibz: hec aut positi-
tio reprobata ē a p̄his z quātū ad cām: qz p̄bauerunt itel-
lectū nō eē virtutē corporalē nec actū eius p̄prie organo
corporali expleri: tum etiā quātū ad id qd sequit oīdētes
bonā vel malā electionez in n̄a potestate eē alias iniuste
darētur pene vel p̄mia. Similr etiā dānata ē a sanctis tā-
quā fidei cōtraria. Alij vero p̄bi ponētes intellectū a sen-
su differre in hoc qz ad corpus nō dependet nec corporali
organo suū actū explet dixerunt nullā virtutē corporalez
causalitatē sup intellectū hūanū habere: s3 oīno ab extrin-
seco eē: z ideo etiā electionē hūanāz nō dependere ex cor-
poribus celestibus nisi per accidēs: in quātū. v3. ex dispo-
sitione corporis quā imp̄ssio celestis relinqt aliquo modo
aia inclinatur ad sequēduz affectiōes corporis p modum
quo passiōes corporales rōnē inclinant: z q̄qz deducunt.
Sed tamē: qz ponūt aias humanas creati a deo median-
tibz itelligētibz ponūt qz motores orbū causent ip̄sos mo-
tus voluntatis pter ordinē motus. vt Auicē. dicit in fine
meta. siue qz varietas op̄ez volūtatis reducīt: sicut in cāz
in cōceptiōes yniformes motorz celestiu: nec tamē ponūt
qz tollat libertas electiōis cū imp̄ssio recipiat p modū re-
cipiētis. Nec etiā positiō falsa ē et cōtra fidez q̄ immediate
aias hūanas a deo creati ponit: vnde relinquit qz electio-
nis hūane nō sit cā p se loquēdo neqz corpus celeste neqz
aia eius v̄ itelligētia mouēs ip̄s: s3 solus deus qz operatur

Ad primū

(omnia in omnibus.

ergo dōz qz actus li. ar. nō sūt tēporales
nisi p accidēs iquātū. s. h̄nt ordinē ad virtutes corporales
a qbus rō sciam accipit z volūtas earū passiōibus iclinat-
tur. ¶ Ad scōm dōz qz motus voluntatū reducīt in vñaz
cām yniformē: sed illa causa nō est motus celestis aut ali-
q̄ virtus creata: s3 ipsa volūtas dīna aq̄ est oīs voluntas.
¶ Ad tertiū dōz qz actū qui depēdēt ex li. ar. quidā in
sola electiōe cōsistunt: sicut iteriores actus z in hos nō ha-
bēt cālitatē celestia corpora nisi forte p modū dispositio-
nis fin qz ex q̄litate corporis inclināt aia ad hanc vel ad
illā electionē: z si etiā poneret qz eēnt ex ip̄essione supioz
motorz h̄ eēt pter ordinē motus: qd tamē falsuz ē nisi deū
immediate celos mouere dicamus. ¶ Alij vero motus sūt
p̄organa corpalia p̄pleti vt ambulare z h̄z sup hos act-
nō ē dubiū motus corporz celestiu causalitatē habere nō
quidē a pte illa q̄ sunt a volūtate impati: s3 p3 qz cōsistunt
in executiōe corporis: cū oīs motus inferiorz reducāt i su-
periores mor: sicut in cās. ¶ Ad q̄rtū dōz qz sicut dēn ē
electio aie multū inclināt ex cōplexione corporis: vñ etiā
medicū indicāt aliqū esse inuiduz vel tristez vel lasciuuz
vel aliqū huiusmōi quorū iudicia frequēter vera sūt: eo
qz vt i pluribus ratio passionibz succūbit z ab eis deduci-
tur quāuis nō de necessitate eo qz ratio ip̄erinz sup passio-
nes bz: z p hūc ē modū ex motibz corporz celestiu aliq̄
possūt de opibus hūanis p̄sciri cū nō sit dubiū dispositio-
nes corporis hūani ip̄essioniōes corporz celestiu seg quāuis
talibz p̄dictiōibz nō sit tutū nimis intēdere. vt dicit Aug.
z. sup Gen. cū plerūqz astrologi de futurū vera p̄nūciēt nō
tā ex signis celestibz qz ex occulto demōis instinctu quē bu-
mane mētes iterdū nesciētes patinūt: z sic cū h̄z dinatio-
nibz qdāmō sedus innititur.

¶ Questio. II.

Deinde queritur de productione
animalium que
ad quintaz z sextaz diem pertinet: z circa hoc
q̄runtur duo. P̄mo de mā ip̄soz. Secūdo de
locis que eis ornari dicuntur.

¶ Utrum quedam animalia sumperint materiā ex aga-
quedam ex terra.

Primum sic proceditur. videtur
falsum eē quod dicitur
quedā aīalia ex aquis quedā ex terris materi
am suscepisse. Corpus. n. cuiuslibet aīalis opz
eē sensibile: sed nihil ē sensitivū sine calore vt
philosophus dicit i scō de aīa. ergo i corporibus aīalium
p̄cipue d̄ ignis dīari q̄ ē fons caloris. ¶ P̄. inter omnia
corpora inferiora sunt nobilissima corpora aīalium: quod
patet ex hoc: q̄ nobilissimā perfectionē sortiunt. s. animā
cū ergo corpora rarioza. s. ignis et aer sint nobilioza quasi
plus habētia de sp̄e et minus de materia. videt q̄ ex ip̄is
p̄cipue aīalium corpora cōstare debeāt. ¶ P̄. vt dicit phi
losophus in quarto met̄auroz quecūq̄ ex calido cōden
sant terre sunt magis: q̄ vero ex frigido aq̄: s. corpora oīuz
aīalium cōdensantur ex calore digerēte et humores in mē
bra connertēte. ergo nō videt eē aliquod aīal i quo domi
net aqua. ¶ Preterea. vnicūq̄ corpori mixto debet lo
cus scōm elemētuz p̄dominās in ip̄o. vt dicitur i p̄mo ce
li et mūdi: s. locus aīuz ē aer vt in l̄ra dicit. ergo videt q̄
nō aqua: s. aer p̄cipue in aīibus dominetur.

Sed contra

Respondeo

est quod in l̄ra dicit q̄ ex aqua pisces
et aues pducūt: ex terra at̄ alia aīalia.
dicēduz q̄ elemētuz p̄dominari i ali
quo corpore pōt intelligi dupliciter
vel scōz suū genus vel quātuz ad id quod ē proprium illi
corpore in genere illo: cū. n. alicui gñi deputat aliqua com
plexio: hoc nō est scōz aliq̄e idēisibile graduz: s. scōz lati
tudine quāda: ita q̄ est inuenire aliquos terminos vltra
quos nō saluat cōplexio illius gñis: s. inter illos terminos
ē multa diuersitas scōz q̄ accedit ad vñū vel ad alteruz.
vbi gratia: cōplexio debita corporei hūano est cōplexio tē
peratissima: et tamē sunt multi gradus tēperamti: secundū
quos quidā dicitur melācolici: quidā colerici: et sic d̄ alijs
scōm p̄p̄nquitatē ad terminos cōplexōis hūane sp̄e vñ in
calore vñ in frigore: ita tamē q̄ est aliquis gradus caloris
vel frigoris quez nō trāsit hūana cōplexio. Dico ergo q̄ si
loquimur de elemento p̄domināte in corpore aīalis quā
tū ad cōplexiones cōsequētes ipsuz genus: opz q̄ elemēta
inferiora grossioza scōm quātitatē excedāt elemēta subri
lioza: que tamē excedunt scōm virtutē. s. scōm calidū et hu
midū in quo vita cōsistit: que sūt q̄litates p̄ncipales ignis
et aeris: cū. n. corpora aīalium debeāt eē alijs tēperatioza
vt magis a p̄trarijs remota per eq̄litatez cōplexionis na
ture corporei celesti assimilata: p̄fectionē magis similē for
tiātū virtuti que mouet celos: opz inferiora elemēta: q̄ sūt
minus actiua: eo q̄ habent plus de m̄a et minus d̄ forma:
scōz quātitatē excedere vt virtutis defectū suppleat quāti
tatis excessus: s. tamē cōplexio in q̄ saluatur nā aīalis h̄z
multas diuersitates: et scōz q̄ accedit ad vñū extremū vel
ad alterū d̄ in altero dīari hoc vel illud elemētū.

Ad primum

ergo dicēduz q̄ ignis dominatur f̄z
virtutē in corpore sensitivo: eo q̄ ca
lor est istrumentū aīe: nō tamē pōt esse q̄ ignis domine
scōz quātitatē m̄ae: eo q̄ cūz sit maxie actiuus alia elemē
ta cōsumeret. et ideo nō dicit aīalis corp̄ ex igne m̄aliter
formatū. ¶ Ad scōz dōz q̄ in quolibet genere tāto aliqd
est nobilius quāto magis accedit ad nobilissimū in gene
re illo: et iō simplr loquēdo p̄ respectū ad vltimā p̄fectiōez
corpus eq̄lis p̄fectiōis in quo secunduz quātitatē excedūt
corpora grossioza ē nobilius corpe ignis vel aeris: q̄z nihil
ē corporei celesti filius: s. nihil p̄hibet quātū ad aliq̄ vñ
tes corporales vt caloz et frigus et h̄z subtilioza corpora no
bilioza eē. ¶ Ad 3^m dōz. q̄ in corporib̄ oīuz aīaliū simplr
dīatur terra scōz quātitatē eo q̄ aq̄ est q̄si cōtinuās p̄tes
vt n̄ p̄muntione: s. p̄mixtiōz faciāt: s. illa aīalia q̄ pl̄ h̄nt

de aq̄ alijs aīalibus dicitur ex aq̄ cōstare p̄fata eoz p̄p̄a
cōplexione scōz compatiōē ad complexionez debita ge
neri cōmuni: et scōz bec ex aq̄ dicunt esse pisces quātuz ad
id qd̄ in ea grossius est. Aues at̄ quātū ad id qd̄ in ea subti
lius ē: qd̄ quidē in vapore resolutū est: q̄si mediū iter aer
re et aquā p̄pter hoc aues in aere eleuātur et pisces gurgiti
remittūtur. ¶ Ad q̄rtum dicēduz q̄ philosophus loqui
tur de loco nāli qui est terminus motus nālis: et in quo nā
liter quiescit corpus. sic at̄ aer nō est locus aīuz: q̄z non in
aere: sed in terra quiescūt: s. est locus eoz scōm motū aīa
lē cuius p̄ncipiū nō est grauitas et leuitas.

¶ Utz ornat^o elemētoz p̄uēiēter describāt f̄z tria gñā. II.

Secundum sic p̄ceditur. vt q̄ in
cōueniēter ornatus
triū elemētoz scōm tria gñā aīalium descri
batur. Ignis enīz est p̄ncipalior inter elemen
ta: s. ei nullus ornatus assignat: ergo vt q̄ in
sufficiēter ornatus elemētoz assignet. ¶ P̄. locus nālis
est locus quietis: s. aues nō quiescūt in aere: vt dēn est. g
videt q̄ aer aīibus nō ornet. ¶ P̄. reptile est genus ter
restre aīalis: sed diuersoz elemētoz diuersus est orna
tus. ergo videt q̄ iconueniēter in ornatu aque reptile cō
memorat. ¶ P̄. nobiliozi corporei debet nobilioz locus: s.
aīalia gressibilia sūt nobilioza aīibus vel piscibus: q̄z sūt
magis completa vt eozū generatio oñdit et mēbroz dispo
sitio. ergo cū aer et aq̄ sint nobilioza elemēta q̄z terra: vide
tur q̄ iconueniēter aues et pisces aeri et aque: aīalia vō gres
sibilia terre describātur. ¶ P̄. scōz p̄lum in libro de aīa
libus q̄da aīalia sunt media inter terrestria et aq̄tica que
vtrobiz morātur: horum at̄ mentio nulla scā est. ergo vt
insufficiēter elemētoz ornatus describi p̄ aīalia. ¶ P̄.
plus distat homo a gressibilibus q̄z gressibile a volatili q̄z
est in alio gradu entium. s. rōnālium cum oīa bruta i vno
gradu entuz. s. sensibiliū computent: s. nō eadē die pdu
cta sūt gressibilia et volatilia. ergo videtur q̄ nec eadē die
debut hō cum alijs aīalibus fieri. ¶ P̄. quozū est maior
similitudo: est etiā maior cōtinuatio: s. vt dicit Auicē. cor
pus humanū est simillimū corporibus celestibus. ergo vi
detur q̄ statim post ornatum celoz corpus hominis for
mari debuit ante alia animalia.

Respondeo

dicēdo q̄ aīalia nō dicunt^r ornamen
ta elemētoz nisi scōm q̄ cōparat^r ad
elemēta vt locatū ad locū. Compatio at̄ corporis ad locū
suū est scōz motū et quierē: motus at̄ aīalis est duplex vñ
cōsequēs nām corporis eius scōz virtutē elemēti dīantis
i ip̄o. Ali^o segt app̄bensionē et appetitū: et h̄ ē mot^o p̄p̄i^o
aīal^o i q̄tū ē aīal. et iō ad illi^o elenti ornatū at̄ p̄tinet i q̄ mo
tū aīalē h̄z p̄p̄uz nō ad qd̄ motū p̄tē nāz sui corpis h̄z. n.
mot^o nō segt al^o in q̄tū h̄z: s. f̄z q̄ p̄ponit ex grauib^o et leui
b^o. et iō aīalia gressibilia ad ornatuz terre p̄tinere dīnt: q̄z i
ea motū aīalē h̄nt et pari rōne naratilia ad ornatū aq̄ et vo
latilia ad ornatū aeris.

Ad primum

ergo dōz q̄ quīs aliq̄ res cōmixte
possint ad tēpus sine lesiōe in igne seruari: tñ nulla res est
que tādem ab igne non cōsumatur si diu in eo permāeat.
vt Salien^o dicit in lib. de simplici medicina: et iō nō ē pole
aliqd aīal vinere i igne. vt i li. de p̄p̄ietatib^o elemētoz p̄hs
dicit nisi forte ad modicū t̄ps. vt d̄ salmādra d̄. ¶ Ad 2^m
dōz. q̄ aīa aīis i motu aīali mouet corp^o nāz corpis: et iō
tal mot^o ē cū labor et pena. vt i 2° ce. et mū. d̄. et iō oīz q̄ ges
q̄ huic labori succurrūt sit i loco p̄uēiēti nāe corpis: ex q̄ tñ
non habetur q̄ terra sit propius locus aīis in quātū ē
animal. ¶ Ad tertiū dicēduz q̄ reptiliū qdā gñā sūt terre
stria: qdā aq̄tica: et iō reptile cū vtrobiz cōmemorat. d̄. n. re
ptile qd̄ se rapit: s. at̄ p̄tigit multipl̄: qdā enīz rapit se

virtute constans vt serpentes: qdā vi quorūdā anuloz vt aialia anulosa: quoddaz vi oris vt quidaz vermes qui ore terre affixi totus corpus post se trahunt: quoddam vō vi pēnularū quarundā se mouet vt pisces ⁊ vlt oē aial vī reptile dici cuius corpus nō multūz a terra eleuatur p in- strumēta motus. ¶ Ad quartūz dicēdūz q nobilioribus aialibus obetur nobilior locus p cōparationē ad ipsa aia- lia: quāuis autē aer sit nobilior terra in natura sua: tñ ter- ra iquātūz cōpetit i dispositiōibus aialū ē nobilior aqua vī aerē: qz in ea nutrimēta aialūz magis abūdā ⁊ magis cōpetit locus iste equalitati cōplexiōis. ¶ Ad quintūz di- cēdū q aialia mea cōputantur cū illo extremoz cū quo magis cōicant. nō. n. iuenitur aliquod aial quod alterius naturā nō magis sapiat. ¶ Ad sextū dicēdū q illud hoīs quo ceteris aialibus anponit non ē aliquid corporale vel corporalis forma: s; itellū: s; quātūz ad naturā corporis sui nō ē iconueniēs q magis pueniat cū quibūsdaz aial/ bus qz qdaz cū alijs s; materiā. Aialia. n. dōputātur diuer- sis diebus vī vni s; māz ex qua corpus producit: diuer- sis vō elis in ortum scōz diuersūz motū qui ē corporali- bus organis cōplet. ¶ Ad septimū dicēdūz q in via gñā- tiōis quāto aliquid ē pfectius ⁊ magis assimilātūz agentī tāto tpe posterius ē quāuis sit prius natura: ⁊ iō qz homo pfectissimūz aialūz ē vltimo inter aialia fieri dōbit: ⁊ nō imediate post corpora celestia que cum inferioribus cor- poribus non ordinantur scōm viam generationis cum in materia nō cōmunicent cum eis. ¶ Questio. III.

Einde queritur ^{h. bis q ad. 7. oie} ^{ptinet: ⁊ circa B} queruntur tria. Primo de cōsumatione ope- rum diuinorum. Secundo d quiete dei. Ter- tio de sanctificatione. 7. diei.

¶ Utz dō cōpleuerit opus suū 7. die.

Ad primū sic proceditur. vī q deus nō cōsumauerit. 7. die op^{us} suū: pfectus. n. numerus cōsumatiōi operum diuinorūz cōuenit: s; senarius numerus pfect^{us} ē ⁊ nō septenarius. ergo die sexto ⁊ nō septio dō opus suūz cōsumare dōbit. ¶ P. cōsumatiō opis atē- ditur: scōz h q aliqua pfectio opi adicitur: s; nulla perfe- ctio pōt rei opate accrescere nisi ex actu opantis. cū ergo dō die septia quieuerit vt scriptura dicit nō videf ista die opus suū cōsumasse. ¶ P. quādiu artifex ab ope suo non cessat opus suūz nō cōsumat: s; dō nunquā ab opatiōe sua cessat cū opatio sua sit eēntia sua q eterna ē. ergo dō die. 7. opus suū nō cōsumauit. ¶ P. fm Auicēnaz oē agēs quod nō agit p motūz nō hz actionē in effectu solū quādiu fit: s; quādiu in eo pdurat: cū non tātūz sit causa fieri s; eēndi: s; dō ē causa agēs rei nō p motūz cū non requirat materiam ex qua agat quā oporteret eē subm motus. ergo vī q ipse quādiu mūdus durat sua actiōe eē mūdus ifluat: ⁊ ita vī q. 7. die non cessauerit ab ope: ⁊ sic idē quod prius. ¶ P. dō non tātūz repx factor ē: s; ē cōseruator: s; nō pōt dici q cōseruet nisi p aliquā actionē in res. ergo vī q quādiu res in eē pseruant: q dō i res opetur. ergo ⁊c. ¶ P. dies septi- mus creatura qdā ē: s; oīs creatura ē ex opatiōe diuina nec prius diē. 7. fecit qz eē: qz eē successiuoz ē in fieri. ergo vī q die septio nouā creatiōez fecerit: ⁊ ita nō ab oī ope cessa- uit. vī vt prius. ¶ P. vt dicit phus i. 17. d aialibus. frequen- ter apparēt noue spēs aialūz q prius nūquā apparebant: vt pz in illis q ex putrefactiōe gñantur. ergo vī q nec etiā ab institutiōis nouis spēsbus dō die. 7. cessauerit: ⁊ sic idēz qd prius. ¶ P. qdā sūt in gbus sola diuina virtus operatur sicut in creatiōe aiarum in ifusione gratie ⁊ miraculorum opatiōe. ergo vī q tūc nō cessauerit ab opatiōe ⁊ institu-

tione nouarum creaturarum. ergo ⁊c. **Contra hec** est qd dicit Hēn. primo q cōsumauit dō die. 7. ⁊c. ¶ P. in pfectiōe opis cu iuslibet dici. s. significat: cum dicit vidit dō q eēt bonū. vt dicit Aug. in pmo sup Hēn. s; septenarius numerus. s. s. attribuit qui septiformis in munere dicit. ergo cōuenien- ter cōsumatiō operū. 7. diei ascribitur.

Respondeo dicēdūz q sicut magister dicit in lra in hoc discordat nostra trāslatio ab alia: quā Aug. exponit. In nostra. n. trāslatione cōsumatiō operū ascribit diei. 7. in alia vō diei. 6. vītraqz autē verita- tē hē pōt siue itelligatur septimus dies sequi alios. 6. suc- cessiōe tēporis vt alij sancti volūt: siue ponā. 7. dies vnus dies. vt Aug. vult septēplū rebus p̄sentatus. s. cognitio an- gelica: loquēdo. n. fm Aug. distinguēda ē rei duplex perfe- ctio. Una. n. ē pfectio totalitatis quā res hz: ex b q ex oī- bus partibus suis eēntialibus integrata est: ⁊ talis pfectio mundi sexte diei cōpetit: qz post sex p̄mos dies nulla crea- tura mūdō addita ē q non aliquo modo in opibus. 6. die/ rū eēt. vī patebit. Alia vero pfectio rei ē quā hz ex rōne finis q ē vltima pfectio ⁊ talis pfectio mundi debetur. 7. diei: in qua dō ab oībus opibus regent in se sicut in fine: s; sequēdo alios sanctos distinguēda ē iterū duplex pfectio. vna ē pfectio p̄ma: quā. s. res hz scōz eē suū: ⁊ h pfectio mū- di cōpleta ē. 6. die. qz nulla pars mūdi postmodū addita ē q i p̄mis sex diebus nō p̄cesserit aliquo mō. Alia ē pfectio scda q ē opatiō rei. vt dicit. z. de aia. ⁊ talis pfectio mundi fuit in. 7. die: qz ex tūc cessante opatione qua deus naturā instituit icēpit opatio p̄pagatiōis in toto vniuerso s; q ex naturis iam conditis res alie producūtur: quā opatiōez in rebus omnibus deus vsqz nūc facit Jo. 5. Pater meus vsqz modo operatur ⁊ ego operor.

Ad primū ergo dōz. q senarius numer^{us} rōe partiū pfectus dī: qz ex oībus p̄tib^{us} ei^{us} aliquotl aggregatis surgit: ⁊ iō pfectio senary cōgruit illi pfectiōi mūdi q p̄stitit i totalitate partiū quātū ad eē p̄mū: ⁊ sicut p̄tes aliquote senary ordinati: ⁊ p̄tinue sibi succedūt sine alteri^{us} nūeri it̄positiōe. s. vnus duo tria: ita ē i p̄ductiōe partiū vniuersi ordo seruat^{ur} ē vt post p̄ductiōez p̄me p̄tis statī narraret. p̄ductio scde p̄tis: ⁊ sic dinceps vsqz ad sex- tā. ¶ Ad 2^{am} dōz. q cōsumatiō opepx itelligit^{ur} s; aliqd p̄fe- ctiōis ip̄sis reb^{us} collatū: qd ē ipsa opatio p quā nā p̄pagat. Nec at opatio ē a deo ⁊ a vīute creature: ⁊ iō dō dī cōsu- masse op^{us} cui^{us} vīute nā mota in opatiōez exit: nec tñ aliqd nouū i nā efficiē: qz opatio cōsequitur ex vīute nāe p̄ri^{us} reb^{us} collata. Cōsumatiō at q ē ex p̄te finis nō ē fm aliqd addi- tū i re. ¶ Ad 3^{am} dōz. q dō nō dī cessare ab opatiōe nisi ex p̄te effect^{us} p̄ntis: ip̄se. n. nō agit aliq opatiōe media vī i trin- seca vī extriseca q nō sit sua eēntia: qz suū velle ē suū face- re: ⁊ suū velle ē suū eē: nec tñ ab eterna opatiōe segē effect^{us} nisi s; d̄terminatiōez volūtatis. vt p̄us dcm ē. vī dī icēpe opari vī ab opatiōe cessare ex p̄te effect^{us}. ¶ Ad 4^{am} dōm. q sic ifluētia sol p irradiatōez ē sp q̄diu aer illuminat^{ur} vt possit dici sp sol facit lumē i aere: ita diuina bonitas sp eē re- b^{us} ifluat nō aliud ⁊ aliud: s; vñ ⁊ idē: nec tñ res dīr sp fie- ri vī creari vī iſtitui ap̄d nos: s; tūc cū p̄mo eē acceperint. Et iō dī q cessat creare vī facere mūdū. ¶ Ad 5^{am} dōz. q p̄seruatiō repx i eē nihil aliud ē q ifluētia eē rei s; q dcm ē. s. q dō q̄diu res ē causat ⁊ efficit eē rei: nec tñ talis p̄ser- uatiō repugnat p̄dcē cessatōi: qz eē rei p̄segē p̄ncipia eēn- tialia: sic opatio vīrūtē. ¶ Ad 6^{am} dōz. q dies ille septimus p̄cesserat s; silitudinē ad min^{us} i p̄mis sex dieb^{us}. ¶ Et p̄te rea eē diei cā a p̄ncipys nālib^{us} p̄nāe collat: qz mot^{us} ē cā temporis vel est idē dies cū p̄cedentibus fm Augustinū. ¶ Ad septimū dōz q ille noue species pducunt^{ur} ex vīute

celesti que tenet locum virtutis formatiue in aialibus ex putrefactione generatis: et ideo iste species fuerunt produ-
cte in opibus sex dierum in suis principijs. s. materia et in
rationibus seminalibus sicut etiam alia que p operatione
nature producantur. ¶ Ad octauum dicendum qd nihil fa-
cit deus in creatura quod aliquo modo in primis diebus
non pcesserit: s. diuersimode. Queda enim fuerunt in ope-
ribus. 6. dicitur vt in principijs actiuis et materialibus et
scdm multitudinē spēi: vt ea q generatur ex sibi similibus
in natura: qdam vero sicut in principijs actiuis et mālibus:
sed nō fm similitudinē spēi: sicut qdam aialia ex putrefa-
ctione gñata: qdam vero sicut ex principijs disponētibz
et nō actiuis et scdm similitudinē speciei: sicut aia rationa-
lis: quedam vero vt in potentia obedientie tantum: sicut
ea que p miraculū sunt.

¶ **U**trū deus conuenienter dicat genisse septima die. ¶ **II.**
sic proceditur. videtur
q inueniēter dica-
tur deus die septima requiesuisse. Opposita
enim nata sūt fieri circa idē. S. quies oppo-
nitur motui. ergo cuius deus nō moueatur. Ja.
primo. Apud quē nō ē trāsmutatio rē. Videtur q nec pos-
sit dici quiescere. ¶ Si dicat q quies dicitur de deo non
fm q opponitur motui: s. fm q opponitur labori. ¶ Cō-
tra. scd philosophus in septio et decimo ethicorū operatio
cui nō adiūgitur motus ē fm se delectabilis: et nullo modo
laboriosa: quia labor in opatiōe causatur ex motu innāli
s. opatio dei ē oīno sine motu: qz immobilis manēs dat cun-
cta moueri. vt dicit Boetius. ergo nullus labor sibi acci-
dit in hoc q res creauit. ergo nec quies que opponitur la-
bori sibi puenit. ¶ Si dicat q deus dicitur requiesuisse i
quātum facit nos i se requiescere: sicut dicitur cognoscere
aliquē quādo facit nos illud cognoscere. vt Genesis. 22.
dicit abrahā nūc cognoui q timeas deus. ¶ Cōtra. requi-
es septime diei condiniditur contra opationē sex dierum.
s. in sex diebus dicitur deus fecisse: quia ipsemet fecit. nō
quia fecit nos facere. ergo 7. die ipsemet requieuit nō
solus fecit nos requiescere. ¶ Si dicat q deus quiesuisse
dicitur sicut volūtas quiescit in fine. ¶ Cōtra: sicut quies
corporis opponitur motui eius: ita quies volūtatē oppo-
nitur motui eius: vt vtrūq p similitudinē de volūtatē di-
catur: s. motus volūtatē nō potest ē nisi scdm q proce-
dit d his q sunt ad finē in finē ipsum: cum igitur talis mo-
tus deo nō cōueniat qui ex rebus alijs nec in sui cognitio-
nē nec i sui amorē venit: videtur q nec quies voluntatis
sibi cōuenire possit. ¶ Preterea ea que sūt eterna nō con-
ueniēter cōnumerātur inter ea q ex tēpore inceperunt: sed
quies volūtatē dīne i suo fine est eterna. ergo iconueniē-
ter dies quietis dīne cōnumeratur diebus creatiōis rerū
q ex tēpore inceperunt. ¶ Preterea. finis dīne volūtatē
nō ē aliud a deo. Si igitur itelligitur requiesuisse propter
voluntatē quiescētē i fine: videtur iconueniēter dici i die
7. requiesuisse cum dies. 7. creatura sit. ¶ Si dicat q
nō requieuit i die. 7. sicut in obiecto quietis: s. sicut in tē-
pore quietis. ¶ Contra. illud qd ē eternum nō ē in tēpore
s. supra tēpus: s. quies dīne voluntatis ē eterna igitur nō
ē in. 7. die sicut i tēpore. ¶ Preterea. sicut quies dei qua
in se quiescit nō hz finē: ita nō hz pīcipium: s. sicut vespē-
rum ē finis diei: ita mane ē pīcipium eius. ergo dies. 7. si
dicto modo accipiatur quies nō d3 hē mane: sicut nec h3
vespē. ergo cum assignetur sibi mane nō pōt dici deū die.
7. modo pīcto quiesuisse.

Sed contra de utro. vigesimo scdo. Dei pfecta sūt
opa: sed oīs artifex pfecto ope suo ge-
scit: ergo deo post nature īstitutiōis q fuit i sex diebus ges-

die septima cōuenit. ¶ Preterea. homo bñ dispositus vi-
citur ex opibus suis i deo requiescere: quia opa sua ad dei
bonitatē refert. Cum ergo dūs oīa propter bonitatē suam
opetur. vt dicit Augustinus: et dictum ē i prima di. pmi li.
vt q sibi cōueniat ex his q fecit i seipso requiescere.

Respondeo dicendum q quies proprie loquendo
motui opponitur: quia vō motus cau-
sat laborē i opatiōibus nostris. vt dicit philosophus: inde
cōsecutum ē vt quies labori oppōatur: et ex his duabus si-
gnificatiōibus quietis trāsumpte sūt alie due: quia. n. nō
s. tris opatiōibus motus adiūgitur ide i vsum venit: vt oīs
opatio motus dicatur: quāuis iproprie: et scdm hoc oīs ces-
satio a quacūq opatiōe quies dicitur et h significatio trā-
sumitur a prima. S. quia nihil laborat nisi ex hoc q a pfe-
ctiōe proprie nature distat. vt p3 i motibus violētis: ide ē
vt i illo res requiescere dicatur i quo sufficiētiam inuenit:
et scdm hūc modū volūtas quiescit i vltimo fine: et h signi-
ficatio quietis trāsumitur a scda. ¶ Cōstat ergo q deo nō
pōt quies attribui quātū ad primāz v. scd3 significatiōē:
s. quātū ad tertiāz v. quartāz pōt. S. quātū ad ter-
tiāz sciēdum vt ex pcedēti articulo p3: q dūs ab opatiōe
cessare nō dicitur: quasi ipsa opatio qua opatur dīficiat cū
sua opatio sit eēntia eius: s. ratiōe effectus h dicitur: quia
opatiōe eterna facit vt aliquis effectus tēporāl sit. Nec
sic tamē ex parte effectus opatio eius cessare dicitur die
7. quasi nihil i rebus fecerit postea v. saltē i die. 7. quia si
opatio eius i creatura v. ad momētum cessaret: creatura
ēē dīficeret. vt dicit Augustinus. 4. sup Gen. s. sic dicit ab
ope cessasse die. 7. quia a die. 7. dīnceps nouam creaturāz
nō fecit: q nō aliquo modo in opibus sex dierū pcesserit:
vt supra dictum ē. ¶ S. quātū ad quartūz notandum
q quies volūtatē diuine in fine pōt accipi dupl v. abso-
lute scdm q in seipso sufficiētiam inuenit: et sic quies eter-
na ē. ¶ Alio modo pōt intelligi p relationē ad creaturāz
fm q creatura deo plac3: nō tamē ita vt ea idigeat qsi in
ea sufficiētiam sine bñtudinē inueniēs: s. eam ad seipsoz or-
dinans i seipso sufficiētiam inuenit: et sic quiescere dicit d3
proprie a rebus cōditis: qd nō pōt intelligi nisi rebus iam
conditis: quod est post senarium diem: et ita quies dei se-
cundum duas vltimas acceptiones conuenienter septi-
mo diei ascribitur.

Primum ergo et scdm concedimus: quia deo non
attribuit quies opposita motui vel la-
bori. ¶ **Tertium** similiter concedimus: quia non solum
illo modo dicitur dūs quiesuisse. 7. die: s. vt dictum ē alijs
modis. ¶ Ad quartūz dicendum q motus volūtatē diuī
ne metaphorice dicitur nō ex hoc q volūtas eius finem
consequatur p aliqua media: s. quia ea q ab ipso sunt in se
ipsum ordinat. ¶ Ad quintūz dicendum q quāuis dūs ab
eterno in seipso quiesuerit: nō tamē quiesuit a creaturis cō-
ditis in seipso: s. solum quiesuit sic quando iam creature
fuerant condite. ¶ Ad sextūz dicendum q dies septim⁹
nullo modo ponitur vt obiectum quietis: sed vel secundūz
Augustinum dūs dicitur in septimo die quiesuisse iquātū
quietē propriāz qua in seipso a rebus conditis quiescit na-
ture angelice monstrauit: cuius cognitionē diē appellat:
vel secundum alios sanctos: dies septima significat tem-
pus quoddam: non ita q quies diuina tempore mensure-
tur: sed quia simul cum tempore est: per quē modum ver-
ba temporalia de deo dicuntur. Unde patet responsio ad
7. ¶ Ad octauūz dicendum q quāuis quies dei principi-
um non habeat: tamē quies creature a deo scdū q i eo
stabilis pīcipiū h3: s. nō finē: quia qualitercūq creatu-
ra mutetur nūquā i nō ens simplr cedit. vt dicit Augusti-
nus. 4. sup Gen. ¶ **U**aliter dicēdū q etiam ipsa quies qua

deus quiescit quodammodo principius habet: nō inquantū quiescit in seipso absolute: sed inquantū quiescit in seipso a rebus conditis eis nō egēdo: quod tamē finē non habet quia eis nunquā egebit: ideo dies septima habet manere: sed non vespere.

¶ Utrū dō debuerit sanctificare septimū diē p̄ alijs. III.

Tertium sic proceditur. videt̄ q̄ die septimū deus p̄ alijs sanctificare nō debuit. Operatio enī nobilior est ocio. ut dicit̄ iō. et̄hi. Uñ nō in ocio: sed in operatiōe felicitas cōsistit: sed. 6. diebus deus operatus ē. 7. vero die ab opere cessauit. ergo

6. diē potius q̄. 7. sanctificare debuit. ¶ Sanctificatio et bñdictio cōgrue bonitati respōdet: sed bonū ē cōmunicatiū sui. ut dicit̄ Dionysius. Lū ergo deus in. 6. diebus bonitatē suā cōmunicauerit res in eē producēdo. videtur q̄ eisdē. 6. diebus magis q̄. 7. sanctificatio cōpetat. ¶ P̄. ut dicit̄ Raby moy. Observatio sabbati in lege fuit instituta ut i fide populi firmiter permaneret novitas mundi ex qua facillima probatio sumitur ad ostēdēdū deū esse et oporet̄ eius et alia huiusmōi. ¶ Sed scdm apostolū Ro. i. p̄ ea que facta sūt in iuisibilia dei deuenimus. ergo potius. 6. dies in gbus creature facte sūt: sanctificari dbe- retur q̄ dies. 7. ¶ Preterea. ei cui nihil decrescit in operādo aliquid exterius nō ē acceptior quies q̄ operatio: s̄ deo nihil decrescit in faciēdo creaturas: q̄ faciēdo nō laborat. ut dictū ē: neq̄ virtus eius exhauritur: quin semp in infinita possit: nec itells eius distrabitur quin semp i sui cōtemplatiōe pfecte maneat. ergo nō debuit magis scifi- care diē quietis q̄ dies in gbus operatus ē. ¶ Preterea magis idicat diuinā potētiaz opatio qua deus operatur instituēdo naturā q̄ illa qua opatur in natura opante ad nature propagationē: sed in p̄mis. 6. diebus deus operat̄ ē: naturā instituēdo nullo mediāte. In. 7. vero diē et dein- ceps opatus ē naturā cōservādo et mouēdo motibus na- ture et principijs. ergo senarius dierū magis manifestat di- uinā potētiaz q̄ dies septimus: et ita magis scificari dbeuit.

Sed contra sanctificatio et bñdictio bonitati de- betur: s̄ bonum scdm philosophum in. 3. metaphisice dicit̄ ex rōne finis: cū igit̄ pfectio rerū q̄ ex ordine ad finē dbeat̄ dici. 7. ille dies p̄ alijs sanctifi- cari et bñdicti dbeuit. ¶ P̄. vita cōtemplatiua actiue pferē Uñ luc. iō. Optima partē elegit sibi maria: p̄ quā vita cō- tēplatiua signat̄: s̄ senarius dierū attribuitur actiōi qua dō res produxit: septimus autē quieti dīne cōtēplatiōis qua seipso dō pfruitur. ergo sanctificatio et bñdictio pre- cipue dici septime debetur.

Respondeo dicēdum q̄ septime diei duo attri- buuntur. s̄. cōsumatio operū et quies opificis. quātūz vero ad primū dbeatur dici septime bñdi- ctio: quia fm Gregorij bñdictio dei significat collatiōez donoz eius et multiplicatiōez eozundē: multiplicatio au- tē creaturarū p̄supponit duplicē pfectionē rerū: illam. s̄. qua vniuersū pfectū ē ex oibz suis partibus essentia libus constans. Uñ philosophus i quarto methaurozum dicit q̄ pfectum ē vniūquodq̄ quādo pōt facere alterū quale ipsum ē: et aliam: qua. s̄. vniuersū pfectū ē ex ordi- ne ad finē: quia multiplicatio creaturarū p̄ generationē est ad hoc ut diuinū esse quātūz possunt participēt: ut in scdo de gñatione dicitur. Dis etiaz creature operatio na- turalis ad finē ordinata ē: et ideo bñdictio diei septime debetur in qua post pfectionē primāz vniuersi q̄ sexto die completa ē: etiaz in ordine ad finē vniuersum pfectum ē: sed quātūz ad scdm quod ē quies opificis dbeatur diei se- ptime sanctificatio. In sacra enim scriptura sanctificatio

interdum dicitur ex hoc q̄ aliquid ad cultum dei dedica- tur: sic enim dicitur tabernaculū sanctificari et vasa eius et ministri: et ita etiam dies septimus sanctificatus est. i. ad cultum dei dedicatus ē: ut sicut. s̄. deus qui res cōdidit nō in ipsis rebus conditis quasi in fine quieuit: s̄ a rebus cō- ditis in seipso in quo beatitudo sua cōsistit cum nō sit bea- tus ex hoc q̄ res fecerit: sed q̄ factis nō eget in seipso suf- ficiētiam habēs: ita etiaz et nos nō in operibus eius aut in operibus nostris discamus quiescere sicut in fine: sed ab operibus in ipso deo in quo beatitudo nostri cōsistit: pro- pter hoc enī institutus est ut homo sex diebus laborans i operibus proprijs septimo die quiesceret eius cultui va- cans. hec autē quies in deo xpianis nō ad tēpus: sed ppe- tue indicitur: quibus indicitur sine intermissiōe orare. i. ref. 5. Et iō illa tēporalis observatio i lege noua cessauit.

Ad primum ergo dicēdum q̄ felicitas dei nō cō- sistit in operatiōe qua creaturas cō- didit: sed in opatiōe qua seipso pfruitur creaturis nō egēs. et hec opatio ad quietē septime diei pertinet. ¶ Ad secū- dum dicēdū q̄ quāuis bonitas dei manifestetur in hoc q̄ eē cōmunicauit rebus: p̄ creatiōz tamē perfectio boni- tatis ostēditur in hoc q̄ rebus conditis deus non eget: s̄ in seipso sufficiētiam habet. ¶ Ad tertium dicēdum q̄ creature sunt sicut via p̄ quā dūenitur in cognitionē crea- toris. pfectio autē non p̄sistit in via: s̄ in termino vie. Uñ non dbeuit sanctificari dies in quo creature sunt condite: s̄ dies in quo sicut in finē quiescit. ¶ Ad quartum di- cēdum q̄ quāuis p̄ operatiōē qua res in eē producit ni- bil deo decrescat: tamen hec potius apud eum est q̄ alijs non eget in seipso quiescens q̄ q̄ alia facit: et ideo dies ge- tis magis bñdictur q̄ dies productionis creature. ¶ Ad quintum dicēdum q̄ deus eadem virtute qua esse rebus tribuit eas in esse proprio cōseruat. Uñ non magis ostē- dit diuinā potētiam productio creaturarū q̄ earum cōseruatio.

¶ Expositio textus.

Amenta et reptilia et bestias. Quid sit reptile dictum est. Iumen- ta vero dicuntur que adiutorium homini cō- ferunt: precipue vehendo ip̄z ut equi vel asini et huiusmodi. Bestie dicuntur propter cru- delitatē q̄si vastie ut leões v̄si: et huiusmōi creata nō fue- runt nisi potētialr et materialr ut intelligat̄ tam d̄ potētia actiua q̄ d̄ māli. Quia nō potuit sil ab hoīe dici tē. Uñ- def B̄ nihil eē: q̄z nō potuerit simul p̄nūciare potuit tñ dicere ea q̄ successine narrabat sil eē facta. ¶ S̄z dicēdū q̄ dicit̄ nō potuisse dicere: nō q̄z nō simplr nō potuit dice- re simul eē facta: s̄ quia nō potuit h̄ dicere scdm conueni- entiam discipline: ut facillr quod dicebatur a rudibus ca- peretur: ut faciūt geometre in d̄scriptionibus figuraz li- neā post lineā p̄trahētes: q̄ tamē sil figurā cōstituūt. Alia trāslatio h̄z cōsumauit dō die septio: v̄traz trāslatio veri- tatē p̄inet si ut p̄dictū ē cōpletio distinguatur.

¶ De hominis creatiōe: vbi considerandum est quare creatus sit homo: et qualiter sit insti- tutus: que duo supra tractata sunt: et q̄lis fact⁹ et q̄liter lapsus: postremo quō sit tēperat⁹: que discutienda sūt.

Distin. XVI.

Is excursus q̄d supra de hominis creatiōe p̄misimus: effectui manci- pare atq̄ ordine explanare nūc sus- cipimus. Ubi hec considerāda vi- dent̄. s̄. quare creatus sit hō: et qua-